

STRATEGISK NOTAT FOR MUSEUMSUTVIKLING I AUST-AGDER

Innledning/bakgrunn

Siktemålet med arbeidet er å utarbeide et forslag til strategisk notat om museumsutvikling i Aust-Agder frem til ny museumsplan foreligger. Det strategiske notatet legges frem for fylkestinget i oktober 2017.

En ressursgruppe bestående av Jan Ledang fra Aust-Agder museum og arkiv, Knut Aall fra Næs jernverksmuseum, Karin Glomsaker fra Grimstad kommune, Aadne Sollid fra seksjon for kulturminnevern, Heidi Arild fra Aust-Agder bibliotek og kulturformidling og Hege Solli fra seksjon for kultur og idrett, har gitt faglige innspill og vurderinger for hva slags prioriteringer som bør være retningsgivende for Aust-Agder fylkeskommune fram til ny museumsplan for Agder foreligger. Ressursgruppen har hatt en rådgivende funksjon. Kunnskap om lokalmuseene er blitt ivaretatt gjennom ressursgruppen og deres kjennskap til museumssektoren i Aust-Agder.

Mandatet som er gitt ressursgruppen er å:

1. Gi et historisk innblikk i konsolideringsprosessen i Aust-Agder
2. Gi en status for museene i Aust-Agder – konsolidert/ikke-konsolidert, tilskuddsbeløp fra fylkeskommunen og eierforhold
3. Avklare om og eventuelt hva slags ansvar fylkeskommunen og/eller AAMA har for de ikke-konsoliderte museene i fylket
4. Se på hvordan fylkeskommunen forholder seg til særskilte satsinger i samarbeid/spleiselag med kommunene slik som DS Bjoren, Sylvartun, Brattekleiv skipsverft osv.
5. Peke på viktige nye satsingsområder på museumsfeltet som fylkeskommunen kan/bør engasjere seg i, og hvordan dette kan organiseres

For de to første punktene gis en beskrivelse. Under de resterende punktene gis en vurdering underveis i notatet og forslag til strategisk prioritering i slutten av notatet.

Kunstsatsingen for Sørlandets kunstmuseum og Bomuldsfabriken Kunsthall blir ikke diskutert i dette notatet. Arkivvirksomhet og virksomheten ved Stiftelsen Arkivet tas heller ikke opp. Økonomiske tilskudd til disse tiltakene blir ikke diskutert i notatet.

1. Konsolideringsprosessen i Aust-Agder

Aust-Agders første museumsplan ble laget i 1994. Forvaltningsprinsippet som da ble lagt til grunn, var at kommunene skulle ha ansvar for oppbygging og drift av sine lokale museer, mens fylkeskommunen skulle ta ansvar for spesialmuseene sammen med vertskommunene. En felles museumstjeneste og en grunntilskuddsordning ble etablert i 1997.

Da ABM-meldinga (St.meld. 22 «Kjelder til kunnskap og oppleving») ble lagt fram i desember 1999, var Aust-Agder blant de første fylkeskommunene til å igangsette arbeidet med en museumsreform og utarbeide en ny museumsplan basert på de nye statlige føringene. Målet var en «institusjonell opprydding», for derigjennom å redusere antallet institusjoner ved å slå sammen museer til større, konsoliderte enheter og med det styrke og profesjonalisere museumssektoren. På nasjonalt nivå har antall museer med tilskudd fra Kulturdepartementet

i løpet av denne konsolideringsprosessen gått fra 3-400 til under 70, uten at antall formidlingsarenaer (besøkssteder) har blitt redusert. Hensikten har vært å skape en sterk faglig og økonomisk plattform som kan inngå i et samlet nasjonalt nettverk.

Museumsplan for Aust-Agder 2002 – 2005 ble vedtatt i desember 2001. Dagens museumslandskap i fylket er et resultat av de prosessene som da ble igangsatt, og som senere har blitt videreført i tråd med statlige føringer. Museumstjenesten gikk inn i AAKs og ble i praksis avvirket i sin opprinnelige form og de siste grunntilskuddene for museene ble overført fra fylkeskommunen i 2014.

I dag finnes det to konsoliderte museumsenheter i fylket. I tillegg eksisterer det en mindre og uensartet flora av lokale museer, samlinger og formidlingsarenaer. Se vedlegg for ytterligere detaljer om konsolideringsprosessen.

Fra 1994 og fram til i dag har fylkeskommunens rolle på museumssektoren endret seg. Museumstjenesten og grunntilskuddsordningen var viktige fylkeskommunale virkemidler for utvikling av og kontakt med både den profesjonelle og den frivillige delen av museumssektoren. I det konsoliderte museumslandskapet er fylkeskommunens viktigste oppgave å sikre optimale rammevilkår for de konsoliderte enhetene. Museene selv peker nå på viktige utfordringer som de ønsker å ha en tettere dialog med fylkeskommunen om. Det gjelder for eksempel spørsmål knyttet til ressurser og økonomi, samarbeidsmuligheter, lokalmuseenes status, og hvordan man skal møte fremtiden med stadig økende forventninger til profesjonalitet, forskning, fornying og synlighet.

2. Museene i Aust-Agder

Museene er ett av hovedelementene i det kollektive samfunnsminnet, og 'museenes samfunnsrolle' er et sentralt og stadig tilbakevendende tema i museumspolitikken. I de seinere års statsbudsjetter og tildelingsbrev til museene heter det blant annet at «museene skal være profesjonelle og aktuelle institusjoner og ha en aktiv samfunnsrolle, med planer og strategier for faglig utvikling og nytenking innen forvaltning, forskning og formidling». Fra statens side er det et overordnet mål at museene gjenspeiler det samfunnet de er en del av, og er viktige premissleverandører i et moderne demokratisk samfunn som reflekterer et mangfold av perspektiver og virkeligheter i samhandling med sine omgivelser.

HVA ER ET MUSEUM?

Begrepet «museum» er ikke entydig i dagligtale. En del av institusjonene/stedene som kaller seg eller omtales som museer passer ikke inn i faglige definisjoner av begrepet. Norsk Kulturråd og Norges Museumsforbund baserer seg på den internasjonale museumsorganisasjonen ICOMs definisjon av begrepet:

Et museum er en permanent institusjon, ikke basert på profitt, som skal tjene samfunnet og dets utvikling og være åpent for publikum; som samler inn, bevarer/konserverer, forsker i, formidler og stiller ut materielle og immaterielle vitnesbyrd om mennesker og deres omgivelser i studie-, utdannings- og underholdningsøyemed.

I ICOMs «museumsetiske regelverk» formuleres i tillegg konkrete og tydelige krav til blant annet lokaler, statutter, formål, ledelse, personale, økonomi og åpningstider i museene – i tillegg til etisk standard. Ett eksempel: «Det er nødvendig å ansette kvalifisert personale med slik ekspertise at alle oppgaver kan ivaretas.»

De fire f-ene «forvaltning», «formidling», «forskning» og «fornyning» er nasjonale føringer for hva slags forventninger som ligger til et museum. Samtidig ivaretar de fire f-ene kravet om å oppfylle ICOMs museumsdefinisjon. Det er viktig å påpeke at et museum må oppfylle alle disse oppgavene for å ivareta samfunnsoppdraget sitt.

Aust-Agder museum og arkiv IKS (AAMA) ble opprettet i 2014/2015. Institusjonen ivaretar oppgaven som fylkesmuseum og fylkesarkiv/regionalt arkiv, og er også interkommunalt arkiv for Aust-Agder. AAMA har totalt ca. 55 årsverk, ca. 15 formidlingsarenaer og driftsinntekter på om lag 60 millioner kroner (2016). AAMA består av det tidligere AAKs, Setesdalsmuseet og Grimstad bys museer. Det fylkeskommunale tilskuddet er i 2017 på noe over 15 millioner inkludert fylkeskommunens årlige andel av investeringskostnadene for Kuben.

Stiftelsen Næs Jernverksmuseum er ett av i alt 15 teknisk-industrielle anlegg som er prioritert av Riksantikvaren og har et nasjonalt ansvar for jernverkshistorie. Samtidig er museet en konsolidert museumsenhet med underavdelinger (Holt skolemuseum, Forvaltergården/Tvedestrand bymuseum og Solberg gruve). Institusjonen har 5,5 årsverk, fire formidlingsarenaer og driftsinntekter på 6 millioner kroner (2015). Det fylkeskommunale tilskuddet er i 2017 på kr 753 000,-.

Birkenes bygdemuseum, Elvarheim museum, Eydehavn museet, Kløckers hus – Arendal bymuseum, Lillesand by- og sjøfartsmuseum, Risør kystkultursenter (med båtbyggeriene på Moen) og Vegårshei bygdetun er kulturhistoriske museer/miljøer med (deltids-)ansatt bestyrer eller liknende. Kløckers hus eies og drives av Arendal kommune, mens Elvarheim og Eydehavn har driftsavtaler med AAMA. De øvrige fire får noe av driftsmidlene sine via AAMA. AAMA har varslet at disse overføringene vil fases ut med start i 2018.

De øvrige småmuseene/kulturmiljøene er en uensartet gruppe som blant annet omfatter Bomsholmen fløtingsmuseum, Frolands Verk kultursenter, Høvåg museums- og historielag og skolemuseet i Mykland. I tillegg kommer de museene og kulturminnene som omtales under pkt. 4 – særskilte tiltak.

Museumssektoren i regionen

Regionplan Agder 2020 påpeker kulturarvens og museenes verdi for regionens identitet og innbyggernes livskvalitet, og som basis for opplevelser og attraksjoner (se ramme). Museene er også viktige møteplasser, i likhet med andre kulturinstitusjoner som bibliotek og kulturhus.

Museer kan spille en viktig rolle for å knytte sammen fortid, nåtid og framtid i en felles Agder-region. Gode museer er en ressurs for både lokalmiljøet, regionen og samfunnsutviklingen. De større museene er også aktuelle som fagressurser og samarbeidspartnere innenfor blant annet arkivfeltet, bygningsvern og kystkultur, og de er leverandører av innhold til Den kulturelle skolesekken.

Vest-Agder fylkeskommunes gjeldende museumsplan har følgende hovedmål: «Vest-Agder skal være et aktivt museumslandskap bestående av profesjonelle institusjoner samt en levende frivillig sektor.» I tillegg til det konsoliderte Vest-Agder-museet, består

museumslandskapet i Vest-Agder av blant annet 30 ikke-konsoliderte museer som drives uten fylkeskommunal støtte. Vest-Agder fylkeskommune bidrar hovedsakelig med tilskudd til det konsoliderte museet. I følge planen har museumsreformen ført til en vesentlig endring i fylkeskommunens rolle og gått fra en situasjon der fylkeskommunen var direkte involvert i utvikling av aktiviteter hos den enkelte institusjon, til en situasjon der den primære fylkeskommunale oppgaven er å sikre gode rammevilkår for institusjonen.

Fra Regionplan Agder 2020 (del 5 - KULTUR):,

Opplevelser på historisk grunn

Kulturarven er en viktig del av Agders identitet. Dette må vi forsterke ved å finne en god balanse mellom vern og utvikling av kulturlandskap, tettsteder og byer, samt gjennom støtte av museer og andre institusjoner som ivaretar kulturarven. Med utgangspunkt i de historiske kvalitetene landsdelen forvalter, må det skapes opplevelser og attraksjoner som bidrar til å styrke både livskvaliteten for alle som bor i regionen, samtidig som vi utvikler reiselivstilbudet og bo- og oppvekstvilkårene i landsdelen. Regionen skal profilere sine merkevarer innen kultur og reiseliv på en profesjonell måte. Kulturminnene i regionen er viktige opplevelsesarenaer som profilerer regionen og bidrar til å øke attraktiviteten for både turister og potensielle tilflyttere. Regionen skal også vise frem sitt mangfold innenfor både materiell og immateriell kulturarv - så som bygninger, gjenstander, miljøer, folkemusikk, kystkultur og naturarv.

HOVEDTILTAK:

- Utvikle og markedsføre regionens museer, kulturminner og bygningsmiljøer med sikte på å gjøre disse kjent og attraktive som opplevelsesarenaer for et bredt publikum.
- Finne en riktig balanse mellom vern og utvikling med utgangspunkt i at kulturminner, bygningsmiljøer og kulturlandskap i hele regionen er levende historie.

3. Fylkeskommunens og AAs forhold til de små museene

Det er hovedsakelig tre kilder til finansiering av museumsdrift, og mange museer drives med statlige, fylkeskommunale og kommunale tilskudd der staten vanligvis bidrar med hovedfinansieringen. I tillegg skaffer også museene egeninntekter. Norske museer må forholde seg til «de fire f-ene» som er kjernen i all museal virksomhet. utfordringene for mange av de små museene er å oppfylle forventninger og krav som stilles til forvaltning, forskning og formidling. Mange av de små museene har ikke midler til å ansette personale for å utvikle museet sitt, og et av hoveddilemmaene for drift av lokalmuseer er møtet mellom profesjonelle forventninger og amatørvirksomhet. På den ene siden er lokal forankring og engasjement avgjørende for å lykkes med lokalt eierskap, men på den annen side er ikke dette nok for å forvalte museet eller samlingen på profesjonelt vis. Lokalmuseene drives gjerne av frivillige ildsjeler, og det kan lett skje at museenes drift blir personavhengig og til en viss grad sårbar.

Museum er ikke en beskyttet tittel, og lokalmuseene har kulturhistorisk verdi på lokalt nivå. Samtidig bør det vurderes om de lokale samlingene er av regional eller nasjonal interesse.

I forbindelse med den siste museumskonsolideringen ble alle museer i fylket tilbudt å bli en del av en konsolidert museumsenhet. En konsekvens av dette tilbudet var at fylkeskommunen gradvis avviklet grunntilskuddsordningen. Hittil har AAma hatt ulike typer samarbeidsavtaler med en del av lokalmuseene, og er fremdeles åpne for ytterligere konsolideringer. Dette forutsetter imidlertid en økt støtte fra kommunen der museet er lokalisert. Gjennom samarbeidsavtaler og annen nettverksbygging, er det mulig å finne løsninger for en sterkere faglig forankring av lokalmuseenes satsinger som hjelper dem å gi et bedre museumsfaglig tilbud. De konsoliderte museene skal på sikt ikke bidra med økonomisk støtte til små museer, men skal yte og bistå med faglig støtte og lokal nettverksbygging. Et tettere faglig samarbeid mellom flere av museene i Aust-Agder kan styrke museumssektoren i regionen, og samarbeidet bør formaliseres.

På grunn av det interkommunale arkivet, eies AAma av alle kommunene i Aust-Agder. Museet har dermed en spesielt viktig rolle for å yte faglig veiledning til lokalmuseene. I selskapsavtalens formålsparagraf uttrykkes det at museet skal bistå med å «utvikle fagleg og administrativ kompetanse ved lokale museum og samlingar [...]». Også Næs jernverksmuseum mottar fylkeskommunalt tilskudd og oppfyller kriteriene til hva en forventer av et profesjonelt museum. Dette museet kan også være en faglig støttespiller til lokalmuseene.

Museene selv er opptatt av å se utenfor Aust-Agder og knytte nettverk til sine satsingsområder både nasjonalt og internasjonalt.

I ressursgruppens arbeid, ble det satt fokus på hvilken rolle fylkeskommunen bør ha i museumsutvikling for fylket. Foruten å være tilskuddsgiver og bidra til finansiering av tiltak, bør rollen innebære å tenke overordnet helhet, strategi, prioritering og struktur. Fylkeskommunen kan også legge til rette for styrket samarbeid og samhandling mellom museene, fylkeskommunen og kulturminnevernet og være en pådriver mot staten i noen sammenhenger. Flere deltakere i ressursgruppen har tatt til orde for at fylkeskommunen kan kommunisere tydelige forventninger om krav som knyttes til de økonomiske overføringene til museene. Videre er det viktig at fylkeskommunen har fokus på museenes samfunnsrolle, og støtter opp under arbeidet med alle de fire f'ene; forvaltning, forskning, formidling og fornying. Fylkeskommunen bør sette museene inn i den helhetlige regionale samfunnsutviklingen og være en viktige medspiller og bidra til nettverksbygging der en ser muligheter for koblinger på tvers av faglige miljø.

Vurdering:

Aust-Agder fylkeskommune – og den framtidige Agder fylkeskommune – har en klar interesse av – og forpliktelse til – å sikre museene tilfredsstillende rammevilkår, og bidra aktivt til en museumsutvikling som støtter opp under både statlige føringer og regionale mål og strategier.

I dag gir fylkeskommunen hovedsakelig tilskudd til museumsvirksomhet til de to konsoliderte museene i fylket. Noen av de mindre kulturhistoriske museene får overført økonomisk støtte til sin museumsdrift fra AAma i forbindelse med tidligere inngåtte samarbeidsavtaler. Disse midlene fases ut over en fireårsperiode fra og med 2018 og blir erstattet med muligheten for faglig bistand.

Det er et stort lokalt engasjement for mange av de små museene i Aust-Agder. Museene har en viktig funksjon i lokalsamfunnene med det tilbudet de gir, selv om denne gruppen av museer bare i begrenset grad kan sies å oppfylle kravene til faglig forsvarlig museumsdrift etter ICOMs definisjoner og statlige myndigheters forventninger.

Det er nødvendig å foreslå hva fylkeskommunens ansvar overfor lokalmuseene bør være. Museer som ikke tilfredsstillende museumsfaglige krav (alene eller i samarbeid med andre), bør være et lokalt ansvar. Disse museene er viktige som lokale møteplasser, og bidrar til lokalt engasjement og lokalhistorieformidling, men er ikke museer etter den faglige standarden fylkeskommunen ønsker å følge. De bør derfor ikke anses å være et fylkeskommunalt ansvar. Dersom lokalmuseene ønsker å bli en del av et konsolidert museum eller inngå et formelt samarbeid med AAmA, er det anledning for det forutsatt at museumseier kan innfri de krav som stilles i et slikt samarbeid.

Det er ressursgruppens vurdering at fylkeskommunen bør prioritere og ha et hovedansvar overfor de konsoliderte museene i fylket. Det er viktig at fylkeskommunen støtter opp omkring museene som oppfyller kravene om faglig forsvarlig museumsdrift som tilfredsstillende museumsdefinisjonen fra ICOM og ivaretar statlige føringer for museumsdrift. Spesielt viktig å nevne er forskningsvirksomheten som skal finne sted ved museer. AAmA og Næs jernverksmuseum har og bør ta et ansvar med å gi mindre museer og samlinger faglig veiledning og kompetanseheving.

Fylkeskommunens rolle bør innebære å tenke overordnet helhet, strategi, prioritering og struktur. Fylkeskommunen skal være en god tilrettelegger for samarbeid og samhandling mellom museene, fylkeskommunen og kulturminnevernet. Fylkeskommunen bør styrke det strategiske planarbeidet på regionalt nivå særlig i forhold til prioritering av store satsinger, investeringer, forskning og kompetanseheving.

4. «Særskilte satsinger»

Både privatpersoner, interessegrupper og kommuner engasjerer seg i kulturminnevern og museumsliknende virksomhet. Det er positivt, men det kan være situasjonsavhengig hvordan slike tiltak kommer i stand, organiseres og finansieres. Ofte kommer det en eller flere henvendelser eller søknader til fylkeskommunen. På dette feltet oppstår fra tid til annen spesielle samarbeidskonstellasjoner og spleiselag som binder økonomi og engasjement over kortere eller lengre tid. Noen eksempler på slike «særskilte satsinger» som fylkeskommunen er og har vært involvert i de siste årene:

- Bratteklev skipsverft i Arendal
- Bjoren og andre flytende kulturminner
- Sylvartun

Vurdering:

Satsingene som nevnes over er av ulik art. Noen av satsingene kan defineres som samlinger eller kulturminner, mens andre av disse særskilte satsingene tangerer museal virksomhet. Som et utgangspunkt, bør de særskilte satsingene som fylkeskommunen yter tilskudd, komme inn under vedtatte satsingsområder for museumssektoren i Aust-Agder. Her vises

det til vedtatte satsingsområder i neste kapittel. En bør kunne stille krav til de særskilte satsingene at det sikres faglig forankring mot et av de profesjonelle museene i fylket gjennom samarbeids- og/eller driftsavtaler for at fylkeskommunen skal vurdere å støtte opp omkring nye særskilte satsinger. Noen av de nevnte satsingene har allerede egne inngåtte avtaler med fylkeskommunen.

Det vil også være noen satsinger av regional og/eller nasjonal interesse som vil være hensiktsmessig å satse på ut fra et kultur- og regionalpolitisk perspektiv, og fylkeskommunen må ha frihet til å inngå i hensiktsmessige satsinger. Fylkeskommunen bør imidlertid unngå å delta i rene lokale initiativ.

Det er viktig å trekke frem Sylvartun spesielt i denne vurderingen. Sylvartun er møteplassen til Setesdal spelemannslag og dermed den viktigste arenaen for arbeidet for å få tradisjonsmusikk og dans fra Setesdalen inn på Unescos liste over verdens immaterielle kulturarv. Unesco-søknaden er støttet av Kulturdepartementet, og det forventes svar på søknaden i 2018 eller 2019. En regional støtte til dette tiltaket vil bygge opp under søknaden til Setesdal spelemannslag.

5. Nye og vedtatte satsingsområder

Gjennom sitt samfunnsoppdrag skal museene ivareta det som kjennetegner regionen og gjøre det kjent. AAMA har gjennom møter i sitt representantskap vedtatt satsingsområdene sjøfart, immaterielt kulturarv, Henrik Ibsen, samt geologi og gruvedrift. Næst jernverksmuseum har et spesielt nasjonalt ansvar for jernverkshistorien, og den teknisk-industrielle historien knyttet til jernverksvirksomheten. Videre har museet betydelig kompetanse på en del fagområder innen bygningsvern. De to store museenes satsingsområder overlapper hverandre, og mange av lokalmuseenes satsinger går inn under eller tangerer disse områdene.

Ressursgruppen har i fellesskap diskutert viktige satsingsområder for museumssektoren i Aust-Agder i årene som kommer. Vi velger å nevne noen av satsingene som det var størst enighet om:

- **Kystkultur/sjøfart** (f.eks fartøyvernssenter på Moen og bevaring av seilende kulturminner)
- **Uthavner** er en viktig del av satsingen på kystkultur/sjøfart, men bør fremheves spesielt. Både i følge tiltak i Regionplan Agders handlingsprogram 2015-2016 og egen strategi for uthavnene, skal det arbeides for å etablere grunnlag for søknad til Unescos verdensarvliste for uthavnene i Agder.
- **Immateriell kulturarv** (forankret i Unesco-konvensjonen som Norge ratifiserte i 2007, herunder Sylvartun i forbindelse med Unesco-søknad, handlingsbåren kunnskap, barnevandringer osv. Det er også naturlig å se denne satsingen i sammenheng med Agder folkemusikkarkivs virksomhet.
- **Kulturminnevern**
- **Bygningsvern**

- **Henrik Ibsen.** Videre er forfatter Knut Hamsun en ønsket satsing fra Grimstad kommune.
- **Geologi/gruvedrift**
- **Industrihistorie og dokumentasjon** i fortid og samtid
- **Arkeologi**
- **Ny teknologi og digitalisering:** Det stilles nye krav til formidling og tilgang til museenes samlinger, og museene må finne måter å nå ut til der publikum befinner seg.

Vurdering:

De vedtatte satsingene kan med fordel forsterkes og videreutvikles. Det vil styrke de tematiske satsingene dersom en kan få til et formalisert samarbeid mellom museumsaktørene, eksempelvis med tanke på forskningsaktiviteten som skal finne sted. Videre vil det styrke regionen hvis en får til en nettverksbygging med andre kunnskapsmiljøer i regionen. Universitetet i Agder kan være en relevant samarbeidspart for museene i Aust-Agder.

Det foreslås at vedtatte satsingsområder og mulige satsinger som har vært oppe til diskusjon i ressursgruppens arbeid, tas med videre inn i arbeidet med ny museumsplan for Agder. Det kan også være aktuelt å henvende seg til en bredere gruppe som arbeider med museum og kulturminner for å få innspill til andre satsingsområdet, men dette bør foregå i forbindelse arbeidet med den nye museumsplanen.

6. Usikre momenter:

Fylkeskommunen skal ifølge Meld. St 22 (2015-2016) «Nye folkevalgte regioner - rolle, struktur og oppgaver» ha en forsterket rolle som samfunnsutvikler. Dette setter krav til helhetlig tenkning og strategier om hvordan aktører kan samhandle. Kulturminnevern og museumssektoren tangerer hverandre, og det er i en del tilfeller vanskelig å gå opp noen klare grenseoppganger på hvor tiltak hører hjemme. For kulturminnevern vurderer Riksantikvaren overføring av en rekke arbeidsoppgaver fra statlig til regionalt nivå, blant annet automatisk fredete kulturminner, middelalderske kirkesteder, fartøyvern og dispensasjonsmyndigheten for statens fredete bygninger. Dette er oppgaver som vurderes overført til regionalt nivå innen 2020.

Den fylkeskommunale administrasjonen med ansvar for museer er ulikt organisert i Aust-Agder og Vest-Agder. I forbindelse med arbeidet med ny museumsplan for Agder og etablering av Agder fylkeskommune fra 2020, må disse spørsmålene tas opp både på et strukturelt og faglig nivå som en del av en samlet satsing.

7. Avslutning og oppsummering av strategiske prioriteringer

Gjennom dette notatet har ressursgruppen forsøkt å anbefale en strategisk retning og prioriteringer for museumsutvikling i Aust-Agder fram til ny museumsplan for Agder foreligger.

Det er tidligere påpekt at fylkeskommunen bør ha en klar interesse av – og forpliktelse til – å

sikre museene tilfredsstillende rammevilkår, og bidra aktivt til en museumsutvikling som støtter opp under både statlige føringer og regionale mål og strategier. For å oppnå dette må fylkeskommunen ta en mer aktiv rolle som dialogpartner og medspiller i forholdet til museene.

Ressursgruppen anbefaler følgende:

- Bygge opp omkring fagmiljø ved de konsoliderte museene for å sikre at museene oppfyller de nasjonale kravene til museumsdrift
- De konsoliderte museene skal være en faginstans for lokalmuseene som har behov for faglig veiledning og kompetansehevende tiltak. Dette bør reguleres gjennom samarbeidsavtaler der hver part forplikter seg til å yte noe til samarbeidet
- Museer som ikke tilfredsstiller faglige krav (alene eller i samarbeid med andre), må være et lokalt ansvar hos kommune eller frivillighet
- Museer som ønsker å knytte seg til konsoliderte museumsenheter, må være forberedt på kostnader knyttet til dette
- Fylkeskommunen må ha mulighet til å inngå i hensiktsmessige satsinger av regional og/eller nasjonal interesse, men bør unngå å delta i rene lokale initiativ
- Fylkeskommunen har et ansvar i å tenke overordnet helhet, strategi, prioritering og struktur for museumssektoren. Fylkeskommunen skal være en medspiller til museumssatsingen i fylket, men bør også stille krav til museene slik at de oppfyller nasjonale og regionale føringer.
- Fylkeskommunen bør oppfordre til nye typer samarbeid mellom kompetanse- og fagmiljøer samt museene imellom som kan være verdifulle for regionen
- Foreslåtte satsingsområder for museumssektoren bør tas med inn i arbeidet med ny museumsplan for Agder

VEDLEGG:

Vedlegg I: Utfyllende om konsolideringshistorikken i Aust-Agder

Vedlegg II: Status for museer i Aust-Agder 2017